

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนสาขารัฐประศาสนศาสตร์ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม ในรายวิชาการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์

The Development of Students' Competency in Public Administration through Group Learning Process in Strategic Project Management Course

นิภาพรรณ เจนสันติกุล⁵

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์โดยนำรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เรียนมีเป้าหมายร่วมกันกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในทีมที่ชัดเจน มีความยึดมั่นผูกพันกับงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งเสริมการแสดงศักยภาพของเพื่อนร่วมทีม มีทักษะการสื่อสารที่ดี เข้าใจและยอมรับกฎระเบียบที่ได้ตกลงร่วมกันผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ดีขึ้นมีการค้นคว้าข้อมูลแบบร่วมมือ มีการคิดเชิงวิพากษ์ในกรณีศึกษาที่ซับซ้อนและสามารถสะท้อนเหตุและผลอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: สมรรถนะ กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม

Abstract

This academic article aims to present the process of educational management in strategic project management by using group learning process. The analysis shows that the learners have a common goal, define roles and responsibilities in the team, have a commitment to work assigned, promoting the potential of team, have good communication skills, understand and accept the agreed rules and regulations. Learners are able to improve their learning and innovation skills, collaborate search data, critical thinking in complex case studies and can systematically reflect cause and effect.

Keywords: Competency, Group learning process

⁵ นิภาพรรณ เจนสันติกุล, PhD. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
nipajen@kku.ac.th

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ คือ เด็กไทยในโลกศตวรรษที่ 21 ต้องมี คุณลักษณะ 3Rs x 8Cs ได้แก่ การอ่านออก การเขียนได้ การคิดเลขเป็น และการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมี ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรคและนวัตกรรม ทักษะการร่วมมือและทำงานเป็นทีม ทักษะการร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ทักษะความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ มีทักษะด้านการ สื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และการเรียนรู้ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2560: 124-125) สอดคล้องกับสมรรถนะ 5 ด้านของบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์ ได้แก่ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และสามารถปรับวิถีชีวิตภายใต้ความขัดแย้งทางค่านิยม รวมทั้งมีการพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม 2) มีความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ รวมทั้งสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้ 3) สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่มีความซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนนำทักษะทางการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นพลวัตและมีความสลับซับซ้อนได้ อันนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางรัฐประศาสนศาสตร์ 4) สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่มีความหลากหลาย รับฟังความเห็นที่แตกต่างและแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำในทางวิชาการและสามารถแสดงความเห็นเชิงวิพากษ์บนฐานแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ 5) มีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึง มีความรู้ความสามารถใช้เครื่องมือในทางสถิติขั้นพื้นฐานในการแก้ปัญหาทางการวิจัยได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถใช้เครื่องมือทางสถิติมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2558)

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558 ผู้สอนจึงได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มหรือแบบทีมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในรายวิชาการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์โดยให้ความสำคัญกับการสอนแบบเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุกมากกว่าการสอนโดยบรรยายเพียงอย่างเดียว และจากการศึกษางานวิจัยของปรีดี ปลื้มสำราญกิจ

(2557: 147-148) ที่ระบุว่า การเรียนรู้แบบการฟังบรรยาย ผู้เรียนจะจดจำเนื้อหาได้เพียงร้อยละ 5 การเรียนรู้แบบการอ่านด้วยตนเอง ผู้เรียนจะจำเนื้อหาได้เพียงร้อยละ 10 แต่การเรียนรู้โดยการได้ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนจะจดจำเนื้อหาได้ร้อยละ 75 และการเรียนรู้ผ่านการนำความรู้ที่ได้รับไปสอนผู้อื่น ผู้เรียนจะจดจำเนื้อหาได้ถึงร้อยละ 95

จากความเป็นมาดังกล่าวเป็นที่มาของบทความวิชาการเรื่อง การเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในรายวิชาการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์

2. การทบทวนวรรณกรรม

1. การเรียนการสอนแบบกลุ่ม

การเรียนรู้แบบเป็นทีม (team-based learning, TBL) นั้นพัฒนาโดยศาสตราจารย์ Larry K. Michaelsen แห่งมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา (University of Oklahoma) ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1970 เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ได้โดย ตัวเองผ่านการทำงานเป็นทีม โครงสร้างและส่วนประกอบของการเรียนรู้แบบเป็นทีมซึ่งมีขั้นตอน คือ 1. Pre-class preparation เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาเตรียมตัวก่อนเข้าเรียนโดยศึกษาสื่อการสอนด้วยตนเอง 2. Readiness assurance เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาทำแบบทดสอบในห้องเรียนเพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหาที่นักศึกษาได้ศึกษามาขั้นตอนนี้ประกอบไปด้วย 2.1 Individual readiness-assurance test (IRAT) นักศึกษาทำแบบทดสอบด้วยตนเอง 2.2 Group readiness-assurance test (GRAT) นักศึกษาทำแบบทดสอบเดิมอีกครั้งแต่ช่วยกันทำเป็นกลุ่ม ภายหลังจากการทำ GRAT แล้วจะมีการเฉลยแบบทดสอบโดยมีอภิปรายถึงคำตอบของแต่ละคำถาม 3. Application of course concepts เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาจะได้ทำโจทย์ปัญหาทางคลินิกที่ต้องนำความรู้จาก 2 ขั้นตอนแรกมาประยุกต์ใช้ในการตอบปัญหาซึ่งภายหลังจากนั้นแล้วก็จะ เป็นการอภิปรายและสรุปถึงแม้ว่าแต่เดิมนั้นการเรียนรู้แบบเป็นทีมได้ถูก พัฒนาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนบริหารธุรกิจ แต่ต่อมาได้มีการนำรูปแบบของการเรียนรู้แบบเป็นทีมไป ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสาขาวิชาต่างๆ รวมทั้งทางด้าน แพทยศาสตร์ด้วย เนื่องจากมีจุดเด่นต่างๆ ที่สามารถพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ 1. นักศึกษาต้องเตรียมตัวศึกษาเนื้อหาบทเรียนก่อนเข้าชั้นเรียน 2. นักศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีมในการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหา 3. นักศึกษาเรียนรู้ผ่านการอภิปราย ถกประเด็น และโต้แย้งในลักษณะที่นักศึกษาเป็นผู้สอนเพื่อน นักศึกษาด้วยกันเอง บทบาทของผู้สอนในการเรียนรู้แบบเป็นทีมนี้จะอยู่ที่ตัวนักศึกษาเอง แทนที่จะเป็นอาจารย์ผู้สอนดังเช่น การเรียนการสอนแบบบรรยายเช่นเดิม ซึ่งจะช่วยให้ศึกษามีความเป็นอิสระ (autonomy) ในการกำหนด ประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งรู้สึกถึง ความเป็นเจ้าของ (ownership) ในความรู้ที่ได้มาด้วย ตนเองซึ่งจะทำให้ นักศึกษาสามารถจดจำเนื้อหานั้นๆ ได้ดีกว่าการท่องจำ ส่วนบทบาทของอาจารย์ผู้สอนนั้นจะเปลี่ยนจากการ “ให้” เนื้อหาบทเรียนแก่นักศึกษา โดยตรงมาเป็นการ ประคับประคองการอภิปรายของนักศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง การยืนยันสิ่งที่นักศึกษาเข้าใจถูกต้อง การแก้ไขสิ่งที่นักศึกษายังเข้าใจผิด และการเติมเต็มช่องว่างที่ยังอาจขาดหายไป ในระหว่างการอภิปราย

เพื่อให้นักศึกษา “ค้นพบ” เนื้อหาด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของชั้นเรียนที่ตั้งไว้ (ไอยฤทธิ ไทยพิสุทธิกุล, 2559: 75-76) สอดคล้องกับวรสรณ์ เนตรทิพย์ จตุพล ยงศร และราชันย์ บุญธิมา (2560: 230) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการสอนแบบเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก มากกว่าการสอนโดยบรรยายเพียงอย่างเดียว และควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาได้ลงมือปฏิบัติการทดลอง การอภิปราย มีประโยชน์กับผู้เรียนมากกว่าการสอนด้วยการบรรยาย โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบเป็นทีมเป็นฐานจะสามารถช่วยให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และทักษะการทำงาน อันเป็นที่ต้องการของสังคมสมัยใหม่เป็นอย่างดีเพราะการสอนดังกล่าว จะช่วยให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เกิดการคิดในเชิงวิพากษ์เพื่อหาคำตอบในรายวิชา มีกระบวนการคิดขั้นสูงต่าง ๆ เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ด้วยกัน

2. รูปแบบการเรียนการสอน

1. ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนมีบทบาทสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้

2. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญที่ผู้พัฒนารูปแบบควรคำนึงถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบการสอน วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน และการประเมินผล

3. ประเภทของรูปแบบการเรียนการสอน

ประเภทของรูปแบบการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ หรือจัดกลุ่มตามแนวความคิด ความเชื่อ และทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดรูปแบบการสอนในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนความแตกต่างในการจัดเข้าเป็นกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับความละเอียดในการแจกแจงวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มของรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน ทำให้เห็นพัฒนาการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นของรูปแบบการเรียนการสอน

4. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการเชิงระบบเป็นหลักเพื่อให้เห็นภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมดเพื่อทำให้ง่ายต่อการนำไปลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพการพัฒนาแบบการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ศึกษาหาข้อมูล ออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน ตรวจสอบหา

ประสิทธิภาพด้วยการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงในการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเมื่อได้รูปแบบการเรียนการสอนแล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยนำไปทดลองใช้สอน ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นแล้วแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์และดีที่สุด (ขวัญชัย ช้วน และธารทิพย์ ช้วน, 2562: 16)

3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในรายวิชาการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ เป็นสาขาวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างควมตระหนักถึงปรัชญาการเมือง บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและให้บริการภาครัฐ นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งเน้นแนวคิดและกระบวนการต่างๆ ในการบริหารงานภาครัฐและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มุ่งเน้นการสร้างพหุวิทยาการเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ ปัญญาและทักษะในการประกอบวิชาชีพในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและให้บริการของรัฐในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นธรรม

รายวิชาการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์เป็นรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งผู้เรียนเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 62 คน โดยมีการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-5 การเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย แนวคิด ความสัมพันธ์ของนโยบายสาธารณะ แผนแผนงานและโครงการ และการจัดกิจกรรมการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 6-10 การเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย แนวคิด วิธีการ การวิเคราะห์โครงการ กิจกรรมการคิดคำนวณการวิเคราะห์โครงการทางการเงิน (NPV, IRR, PV, ROI) และการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อศึกษา อธิบายลักษณะ ข้อดี ข้อเสียของเครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินผลโครงการ อาทิ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แบบทดสอบ การเล่าเรื่อง เป็นต้น

สัปดาห์ที่ 11-14 การจัดกิจกรรมกลุ่ม การสืบค้นหาคำตอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การจัดทำกลยุทธ์การบริหารโครงการ การทำกรณีศึกษาเกี่ยวกับโครงการภาครัฐ โดยนำแผนผังก้างปลา แผนภูมิต้นไม้ และการวิเคราะห์สาเหตุและผล

สัปดาห์ที่ 15 การเรียนรู้เกี่ยวกับภาพรวมการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ในชั้นเรียน สรุปรายละเอียดเป็น 3 ระยะดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระยะเวลาและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

ระยะเวลา	กิจกรรม	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ก่อนเข้าห้องเรียน ผู้เรียนจะได้รับการ ส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้ด้วย ตนเอง และอาจารย์ผู้สอนมี หน้าที่ในการสนับสนุน การเรียนรู้	1. ศึกษาสื่อการสอนด้วย ตนเอง 2. ทำแบบทดสอบและ เฉลยพร้อมอภิปราย คำตอบ	1. จัดเตรียมเอกสาร มอบหมายงานสำหรับ ผู้เรียน เอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนการสอน แผน กิจกรรมและกำหนด ระยะเวลาการเรียนรู้ ให้ ครอบคลุมกระบวนการ เรียนรู้ และขอบเขตเนื้อหา บทเรียน 2. จัดทำแบบทดสอบก่อน เรียนที่ครอบคลุมเนื้อหาการ เรียนรู้ 3. จัดทำแบบทดสอบหลัง เรียนที่ครอบคลุมเนื้อหาการ เรียนรู้ 4. ประชุมและอภิปรายหลัง การสอน	1. ผู้เรียนศึกษา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2. ฝึกฝนทักษะที่จำเป็น ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองให้มีความรู้ก่อน เข้าห้องเรียน
ระหว่างการเรียน	ฝึกทำโจทย์ในห้องเรียน และอภิปรายคำตอบ	กระตุ้นให้เรียนรู้ ตั้งคำถาม อภิปราย ถกเถียงและสรุป การเรียนรู้	สืบค้นข้อมูล นำเสนอ ทดสอบความรู้
หลังการเรียน	สรุปภาพรวมการเรียนการ สอนและค้นหา ข้อบกพร่องจากการเรียน การสอน	อภิปรายกระบวนการเรียน การสอน ค้นหาแนวทาง พัฒนา ประเมินผลการ เรียนรู้	ประเมินผลการเรียนรู้

3. บทวิเคราะห์

ผลจากการจัดการเรียนการสอนและการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า

1. ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและค้นคว้าก่อนเข้าเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้สนุกและมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นด้วยการที่ผู้เรียนต่างสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาพูดคุยกันและตั้งคำถามถึงคำตอบที่ได้มา อาทิ กรณีศึกษาโครงการภาครัฐมีผลกระทบทางบวก ทางลบอย่างไรบ้าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือ

ใครและจะทำอย่างไรให้โครงการภาครัฐตอบสนองความต้องการของประชาชนและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดลดข้อผิดพลาดในการดำเนินโครงการ ตลอดจนค้นหาเทคนิคหรือเครื่องมือการจัดการมาวิเคราะห์ เช่น PDCA PERT CPM มาใช้ในการวิเคราะห์และค้นหาวิธีการที่เหมาะสมในการวิเคราะห์โครงการ สภาพแวดล้อมจึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่ม ทำให้ต่างคนต่างแสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนให้เวลาและกำหนดประเด็นคำถามสำหรับการค้นหาข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอแนวทางการจัดการโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ข้อจำกัดสำหรับการเรียนรู้แบบกลุ่ม คือ หากกำหนดให้ผู้เรียนทำการค้นคว้านอกห้องเรียนส่งผลให้ผู้เรียนหลายคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม มีบางกลุ่มที่ทำงานเพียงคนเดียว ดังนั้นผู้สอนจึงปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยการให้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนเพื่อศึกษาพิจารณาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกัน โดยอธิบายรายละเอียดของการทำงานให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายร่วมกันกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในทีมที่ชัดเจน มีความยึดมั่นผูกพันกับงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งเสริมการแสดงศักยภาพของเพื่อนร่วมทีม มีทักษะการสื่อสารที่ดี เข้าใจและยอมรับกฎระเบียบที่ได้ตกลงร่วมกันเต็มใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างการทำกิจกรรมผู้สอนจะสังเกตพฤติกรรมตลอดระยะเวลาเพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงสรุปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพและลักษณะก่อนและหลังใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม

ลักษณะและพฤติกรรม	สภาพและลักษณะก่อนใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม	สภาพและลักษณะหลังใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม
ผู้เรียนต้องศึกษาข้อมูลหรือทำความเข้าใจข้อมูลก่อนที่จะมาเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น	ผู้เรียนไม่มีข้อมูล ไม่ทราบเนื้อหาการเรียนการสอนและต่างคนต่างเรียน	ผู้เรียนเตรียมตัวและหาข้อมูลก่อนเข้าชั้นเรียนทุกครั้ง
ผู้เรียนทุกคนต้องเสนอความคิดเห็น	ผู้เรียนจะเสนอความคิดเห็นเมื่อผู้สอนตั้งคำถาม	ผู้เรียนตั้งคำถามและมีข้อสงสัยมาพูดคุยในชั้นเรียน
ผู้เรียนต้องมีเวลาในการทำงานด้วยกัน	ผู้เรียนต่างคนต่างทำงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ	ผู้เรียนเข้ากิจกรรมกลุ่มมากขึ้นและขาดเรียนน้อยลง
ผู้เรียนต้องมีอิสระในการเรียนรู้ที่จะควบคุมการจัดการในทีม	ผู้เรียนไม่ชอบทำงานกลุ่ม	ผู้เรียนเริ่มปรับตัวเข้ากับกลุ่มและกำหนดบทบาทของตนเองได้
ผู้เรียนทุกคนต้องฟังสมาชิกทุกคนอย่างตั้งใจ	ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจเมื่อตนเองนำเสนอเท่านั้นแต่ไม่ยอมรับฟังเพื่อนร่วมชั้นนำเสนอความเห็น	ผู้เรียนสนใจฟังเพื่อนร่วมงานนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ผู้สอนและสมาชิกทีมให้ข้อมูลย้อนกลับ	ผู้เรียนไม่ทราบว่าผลงานหรือข้อคิดเห็นของตนเองเป็นอย่างไรและไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตอบนั้นถูกต้องหรือไม่	ผู้เรียนได้รับทราบข้อมูลถึงคุณภาพของผลงานของตนเองและมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้สอนเมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งและพยายามหาข้อมูลมาสนับสนุนการเสนอความคิดเห็น

สรุปได้ว่า จากการปรับด้านเนื้อหาการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและค้นคว้าก่อนเข้าเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้สนุกและมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นด้วยการที่ผู้เรียนต่างสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาพูดคุยกันและตั้งคำถามถึงคำตอบที่ได้มา สอดคล้องกับบทสวดพระธาตาวินัย (2560: 86) และ ธารทิพย์ พจนัสสุภาพ (2559: 44) ที่ระบุว่า การเรียนรู้แบบกลุ่มทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต ผู้สอนควรพัฒนา

ทักษะการคิดขั้นสูงให้ผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานเป็นทีมมีการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาสาระทางศาสตร์ต่าง ๆ เรียนรู้จากการปฏิบัติมีการสะท้อนความคิดของตนเองกับคนอื่น ๆ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และสอดคล้องกับกนกรัตน์ จิรส์จางกุล และ ฌมณ จีรังสุวรรณ (2561: 57) ที่ระบุว่าปัญหาของผู้เรียนคือไม่สามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนมาใช้ในการทำงานได้ ดังนั้นผู้สอนควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในบริบทของสภาพจริงเพื่อให้ผู้เรียนไปทำงานได้จริงและประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากในห้องเรียนมาใช้ในการทำงานได้

2. ด้านการพัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ดีขึ้นมีการค้นคว้าข้อมูลแบบร่วมมือ มีการคิดเชิงวิพากษ์ในกรณีศึกษาที่ซับซ้อนและสามารถสะท้อนเหตุและผลอย่างเป็นระบบในการอธิบายสภาพปัญหาของโครงการภาครัฐ สามารถแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้เรียนคนอื่นและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ผลจากการทำงานกลุ่ม การเรียนแบบร่วมกันเป็นการทำงานร่วมกันของผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ วิธีการประเมินผลงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เช่น การทำงานร่วมกัน การตัดสินใจ การสื่อสาร ภายใต้การเรียนรู้แบบกลุ่ม ดังนั้นการช่วยเสริมศักยภาพทางการเรียนต้องเป็นแรงขับเคลื่อน เพื่อกระตุ้น ให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นไปตามสมรรถนะ 5 ด้านของบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ ได้แก่ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม 2) มีความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ 3) สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่มีความซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม 4) สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่มีความหลากหลาย 5) มีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และทักษะของผู้เรียนได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม การคิดเชิงวิพากษ์ ในปัญหาที่ซับซ้อน การนำเสนอด้วยวาจาและด้วยการเขียน (ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทุ่มเมฆ, 2560: 395-396; Puncreobutr, 2016: 97; Hussin, 2018: 94; Halili, 2019: 63) เป็นการปรับเปลี่ยนผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้ มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามหลักเหตุและผล สามารถสังเคราะห์และบูรณาการข้อมูลข้อสนเทศต่างๆ มีทักษะด้านเทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมปรับเปลี่ยนด้านค่านิยมและวัฒนธรรม

4. บทสรุป

การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเปลี่ยนจากกระบวนการเรียนรู้แบบตามเนื้อหาจากหนังสือ ตำราที่ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในชั้นเรียนและบรรยายเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนจดบันทึกไปท่องจำสู่การปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกเสนอแนะเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้โดยผ่านเทคโนโลยีรวมทั้งการนำสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา การทำงานเป็นกลุ่มเข้ามาช่วยเพื่อเป็นเครื่องมือเสริมในการพัฒนาการเรียนการสอน ผลจากการเรียนแบบกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและค้นคว้าก่อนเข้าเรียน บรรยายภาคการ

เรียนรู้สนุกสนานและเต็มไปด้วยการตั้งข้อสงสัยและพยายามแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นด้วยการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาพูดคุยกันและตั้งคำถามถึงคำตอบที่ได้มา ขณะเดียวกันผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม การคิดเชิงวิพากษ์ในปัญหาที่ซับซ้อน และสามารถนำเสนอด้วยวาจาและด้วยการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ จิรสังจานุกูล และณมน จีรังสุวรรณ. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แบบการสร้างความรู้นิยมและทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมแบบประสบการณ์จริง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 7 (2): 54-67.
- ขวัญชัย ช้วนนา และธารทิพย์ ช้วนนา. (2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 16 (73): 13-22.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดน ไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 19 (4): 123-132.
- ธารทิพย์ พจน์สุภาพ. (2559). การจัดการเรียนการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่มหรือแบบทีม: สภาพปัญหา ระดับการมีส่วนร่วม และผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*. 10 (1): 36-46.
- ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทুমเมฆ. (2560). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21: มิติด้านการศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 5 (3): 389-403.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้. *วารสารวิจัย UTK ราชวมงคล กรุงเทพ*. 11 (1): 85-94.
- ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน. *วารสาร วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 7 (3): 141-158.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2558). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558*. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 170 ง.
- วรสรณ์ เนตรทิพย์ จตุพล ยงคร และราชันย์ บุญธิมา. (2560). องค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เป็นทีมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 22 (2): 229-241.

- สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์. (2561). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐานเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์สาร*. 12 (2): 197-208.
- ไอยฤทธิ์ ไทยพิสุทธิกุล. (2559). การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้แบบเป็นทีม (Facilitation in Team-Based Learning). *เวชบันทึกศิริราช*. 9 (2): 75-83.
- Halili, S.H. (2019). Technological Advancements in Education 4.0. *The Online Journal of Distance Education and e-Learning*. 7 (1): 63-69.
- Hussin, A.A. (2018). Education 4.0 Made Simple: Ideas For Teaching. *International Journal of Education & Literacy Studies*. 6 (3): 92-98.
- Puncreobutr, V. (2016). Education 4.0: New Challenge of Learning. *St. Theresa Journal of Humanities and Social Sciences*. 2 (2): 92-97.